

Sygn. akt: II AKa 228/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lipca 2011 roku

Sąd Apelacyjny w Katowicach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący	SSA Alicja Bochenek
Sędziowie	SSA Bożena Summer-Brason SSO del. Aleksander Sikora (spr.)
Protokolant	Magdalena Baryła

przy udziale **Prokuratora Prok. Apel. Dariusza Wiory**

po rozpoznaniu w dniu 7 lipca 2011 roku sprawy

wnioskodawczyń A. I. i M. C.

w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia z tytułu internowania Z. I. w okresie od dnia 28.12.1981 roku do dnia 12.07.1982 roku na mocy decyzji Komendanta Wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej w K. z dnia 28.12.1981 roku, nr A-338/82

na skutek apelacji prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 21 marca 2011 roku, sygn. akt XVI Ko 51/09

uchyla wyrok w zaskarżonej części i w tym zakresie sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Katowicach.

Sygn. akt II AKa 228/11

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 marca 2011 roku, w sprawie o sygnaturze XVI Ko 51/09, Sąd Okręgowy w Katowicach na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku

o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyń A. I. i M. C. zd. I. kwoty po 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia i kwoty po 27.162 zł tytułem odszkodowania

za internowanie Z. I. w okresie od dnia 28.12.1981r. do dnia 12.07.1982r.

na mocy decyzji Komendanta Wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej w K. z dnia 28.12.1981r. nr (...)z ustawowymi odsetkami od dnia prawomocności wyroku.

Na podstawie art. 13 cytowanej ustawy kosztami postępowania obciążono Skarb Państwa.

Apelację od tego wyroku złożył prokurator, zaskarżając go w części dotyczącej zasądzenia odszkodowania za internowanie na niekorzyść wnioskodawczyń i zarzucając wyrokowi:

- obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, a to art. 424 § 2 kpk, polegającą na nie wyjaśnieniu w uzasadnieniu wyroku wszystkich istotnych okoliczności, będących podstawą rozstrzygnięcia, a w szczególności sposobu wyliczenia szkody, jakiej doznał internowany na skutek otrzymywania niższego wynagrodzenia;
- błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę wyroku, polegający na niesłusznym uznaniu, iż podstawą wyliczenia wysokości odszkodowania winno być odniesienie do przeciętnego wynagrodzenia w 1982 roku, gdy tym czasem średnie wynagrodzenie winno być odniesione do wynagrodzenia w sferze produkcyjnej.

Przy podniesieniu takich zarzutów odwoławczych prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej zasądzonego odszkodowania i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja złożona przez prokuratora jest skuteczna, a wywołana nią kontrola orzeczenia doprowadziła Sąd Odwoławczy do ustalenia, iż wyrok w zaskarżonej części musi zostać uchylony. W pełni zasadny jest bowiem pierwszy zarzut, dotyczący niezgodnego

z treścią art. 424§2 kpk sporządzenia przez Sąd I instancji pisemnego uzasadnienia wyroku, dotyczącego zasądzonych na rzecz wnioskodawczyń kwot tytułem odszkodowania. Ta część uzasadnienia jest całkowicie nieczytelna, co uniemożliwia przeprowadzenie kontroli odwoławczej prawidłowości rozstrzygnięcia. Już więc tylko z tego powodu, wyrok

w zaskarżonej części nie mógł się ostać. Sąd I instancji nie wskazuje, do jakich kwot,

z powołanych przez siebie wykazów zarobków odwołuje się, czyniąc obliczenia w zakresie średniego wynagrodzenia innych pracowników, nie omawia wszystkich pozycji, jakie zawierają tabele zarobków i można jedynie próbować odtwarzać tok rozumowania Sądu,

a w konsekwencji obliczone kwoty, kierując się końcowymi wartościami liczbowymi. Tak zaś być nie może, skoro odszkodowanie ma odpowiadać rzeczywistej szkodzie

i w przeciwieństwie do zadośćuczynienia nie może być kreowane przy szerszej swobodzie oceny sądu orzekającego. Co istotne, wydaje się, po próbach symulacyjnego przeliczenia kwot wskazywanych w uzasadnieniu, że przyjmując system wyliczenia szkody w oparciu

o średnie zarobki pracowników na porównywalnych stanowiskach, nie ustrzegł się Sąd Okręgowy istotnego błędu. Polega on na pominięciu i nie odliczeniu od kwoty należnej

z tytułu odszkodowania kwoty, którą wnioskodawczyni-żona zmarłego- otrzymała łącznie

w czasie jego internowania. Tymczasem wartość ta powinna niewątpliwie pomniejszać wysokość poniesionej szkody, skoro odszkodowanie winno obejmować różnicę pomiędzy tym co zmarły otrzymałby tytułem wynagrodzenia gdyby nie został pozbawiony wolności,

a tym, co faktycznie jego żonie wypłacono. Innym, istotnym argumentem przemawiającym

za brakiem możliwości zaaprobowania przez Sąd Apelacyjny rozstrzygnięcia Sądu I instancji, jest oparcie wyliczenia odszkodowania na porównaniu wynagrodzenia uzyskanego przez Z. I. w czasie internowania ze średnimi zarobkami dwójki pracowników na porównywalnych stanowiskach, w tym samym przedsiębiorstwie. Wybór takiej metody mogłby zostać uznany za prawidłowy tylko w takim przypadku, gdyby brak było możliwości uzyskania danych, co do zarobków uzyskiwanych przez zmarłego męża i ojca wnioskodawczyń. Jak wynika jednak z wykazu znajdującego się na karcie 65 akt, Sąd

I instancji dysponował zestawieniem zarobków Z. I., za okres co najmniej 6 miesięcy poprzedzających moment jego internowania. W takiej sytuacji, prawidłowym sposobem wyliczenia szkody winno być porównanie zarobków uzyskiwanych przez internowanego w czasie przed pozbawieniem go wolności z zarobkami, jakie przekazywane

były żonie zmarłego, tytułem wynagrodzenia w okresie, kiedy przebywał on w izolacji. Tylko bowiem w taki sposób wyliczone odszkodowanie, stanowiące różnicę pomiędzy tymi dwoma wartościami, obrazuje realną szkodę poniesioną przez zmarłego.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami w treści pisemnego uzasadnienia i koniecznością uchylenia zaskarżonego wyroku, brak możliwości odniesienia się do drugiego z zarzutów apelacyjnych, dotyczącego przyjęcia nieprawidłowej kategorii przeciętnego wynagrodzenia w roku 1982, albowiem motywy pisemne nie wskazują szczegółowo źródła wskazanej przez Sąd kwoty 11631 złotych oraz powodów przyjęcia jej za punkt odniesienia

w wyliczeniu stosunku, w jakim pozostawało wynagrodzenie a następnie szkoda poniesiona przez zmarłego do przeciętnego wynagrodzenia w 1982 roku, co było niezbędne dla wyliczenia odszkodowania w obecnych realiach ekonomicznych.

Uwzględnienie zarzutu apelacyjnego, skierowanego przeciwko uzasadnieniu wyroku i stwierdzone przez Sąd Apelacyjny z urzędu uchybienia postępowania dowodowego, prowadzonego przez Sąd I instancji, spowodowały konieczność uchylenia wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy w tym zakresie Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Prowadząc postępowanie ponowne, ograniczone jedynie w związku z zakresem zaskarżenia wyroku i niniejszym uchyleniem do kwestii odszkodowania, Sąd I instancji uzupełni materiał dowodowy o szczegółowy wykaz zarobków zmarłego Z. I. za czas co najmniej 6 miesięcy przed jego internowaniem oraz za okres, kiedy był on pozbawiony wolności. Wykaz ten powinien zawierać rozbicie wynagrodzenia

na poszczególne jego składniki (wynagrodzenie zasadnicze, premie regulaminowe, premie uznaniowe i inne). W razie wątpliwości, co do charakteru poszczególnych składników wynagrodzenia i ich wpływu na wysokość ewentualnej szkody Sąd I instancji winien rozważyć przesłuchanie w charakterze świadka pracownika Spółki (...) S.A., odpowiedzialnego za te kwestie. Uzyskany w ten sposób, poszerzony materiał dowodowy podda następnie Sąd I instancji analizie, celem ustalenia wysokości poniesionej przez zmarłego szkody. Dokonanie całości wyliczenia winno zostać następnie w jasny

i szczegółowy sposób przedstawione w ewentualnym pisemnym uzasadnieniu wyroku, tak aby umożliwić zarówno stronom postępowania jak i sądowniczym weryfikację poczynionych ustaleń. Zwrócić nadto uwagę należy na dokładne omówienie wszelkich pozycji wynagrodzenia, zawartych w wykazach, w tym również na wyjaśnienie, o jaki rodzaj należności chodzi w tabeli, znajdującej się na karcie 65 akt, która została tam, jak się wydaje z błędem opisana „wynagrodzenie socjalne KG” i wskazać, czy wymienione tam kwoty rzutują na wartość szkody a jeżeli nie to dlaczego. Kwestia ta była, jak się wydaje z lektury niepełnego uzasadnienia zaskarżonego wyroku, poza rozważaniami Sądu i instancji, jednakże brak możliwości oceny czy taki tok postępowania ocenić można jako słuszny, skoro argumentów w tym zakresie nie podano. Dokonując wszelkich wyliczeń należy nadto zwracać uwagę, aby adekwatnie oznaczać nominały, aby było jasno wiadomo czy chodzi

o złoty polski sprzed czy po denominacji. W razie wyboru do waloryzowania obliczonych kwot, określonych wartości publikowanych jako średnie wynagrodzenia różnego rodzaju, Sąd I instancji zobowiązany jest swój wybór uzasadnić a źródło wiedzy o przyjętych danych jasno wskazać. Dopiero tak przeprowadzone postępowanie dowodowe i prawidłowo sporządzone uzasadnienie wyroku, pozwolą, w razie jego ponownego zaskarżenia na merytoryczną ocenę Sądu Apelacyjnego, co do wysokości zasądzonego na rzecz wnioskodawcy odszkodowania.